

แรงงานอาหารทะเลไทย กับปัญหาที่รุมเร้า

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในผู้ส่งออกอาหารทะเลรายใหญ่ที่สุดของโลก สร้างรายได้เข้าประเทศกว่าปีละ 2 แสนล้านบาท ซึ่งมีแรงงานข้ามชาติเป็นฟันเฟืองขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่สำคัญ แต่ปัญหาแรงงานข้ามชาตินี้ยังมีให้เห็นมาจนถึงปัจจุบัน

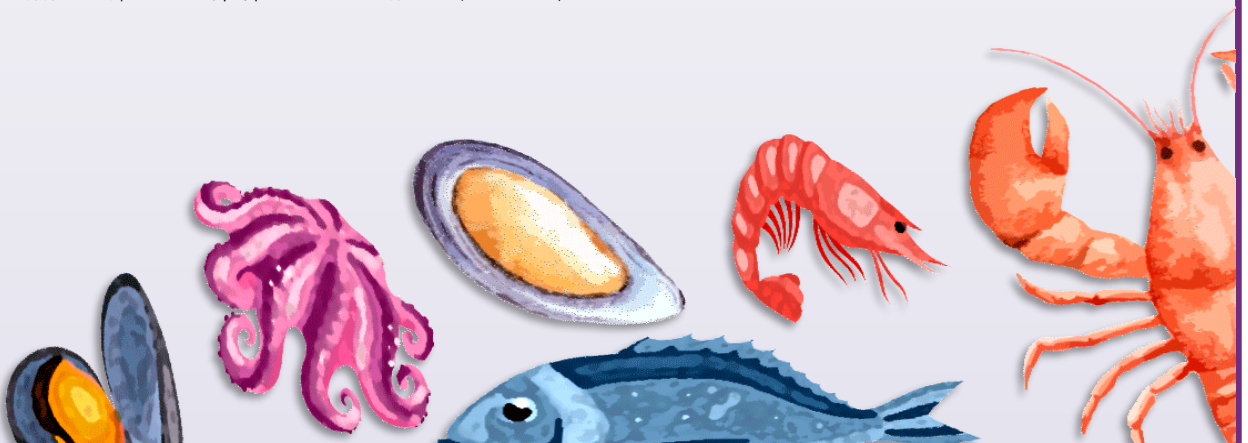
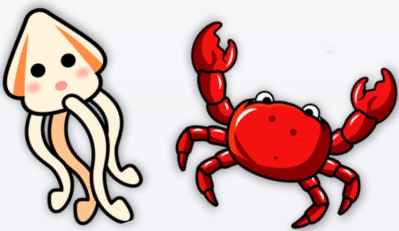

ทางด้านภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคมเพื่ออาหารทะเลที่เป็นธรรมและยั่งยืน ซึ่งเป็นการรวมตัวกันขององค์กรภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านสิทธิแรงงานและความยั่งยืนทางทะเล 14 องค์กร ได้เปิดเผยผลวิจัยล่าสุดเรื่อง 'ชีวิตไม่มั่นคงและโรคระบาด: บทสำรวจปัญหาค่าจ้างและผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ต่อแรงงานข้ามชาติในอุตสาหกรรมอาหารทะเลไทย' ซึ่งชี้ให้เห็นว่าแรงงานซึ่งมีความเปราะบางด้านรายได้และคุณภาพชีวิตอยู่แล้ว ยิ่งประสบปัญหามากขึ้นในวิกฤตโรคระบาดโควิด

งานวิจัยชิ้นนี้สำรวจแรงงานข้ามชาติในอุตสาหกรรม

อาหารทะเลไทย 4 กลุ่ม ได้แก่ ประมง ประมงต่อเรือ โรงงานแปรรูปอาหารทะเล และฟาร์มกุ้ง ในพื้นที่ 8 จังหวัดของประเทศไทย โดยใช้ "ค่าแรงขั้นต่ำคิดเป็นรายเดือน" ซึ่งได้มาจากค่าแรงขั้นต่ำรายวันตามกฎหมายไทยคูณด้วย 30 วัน เป็นเกณฑ์พื้นฐานของรายได้ขั้นต่ำที่สุดที่จะทำให้แรงงานสามารถดำรงชีวิตได้ทั้งเดือน ค่าแรงขั้นต่ำคิดเป็นรายเดือน

ในพื้นที่ที่งานวิจัยนี้ทำการศึกษาค้นคว้าอยู่ที่ 9,390 บาทต่อเดือนที่จังหวัดปัตตานี และสูงสุด 10,050 บาทต่อเดือนที่จังหวัดระยอง แต่ผลการสำรวจพบว่า แรงงานมากกว่าครึ่งหนึ่ง หรือ 58% มีรายได้ไม่ถึงเกณฑ์โดยเฉพาะในกลุ่มประมงต่อเรือและแปรรูปอาหารทะเล ซึ่งมีรายได้เฉลี่ย 7,839 และ 8,423 บาทต่อเดือน ยิ่งไปกว่านั้นคือแรงงานราว 1 ใน 5 มีรายได้ไม่ถึง 70% ของเกณฑ์ดังกล่าว หมายความว่าแรงงานกลุ่มนี้อาจไม่มีรายได้เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายประมาณ 9 วัน จาก 30 วัน

นอกจากนี้ยังพบว่าการทำงานแรงงานร้านอาหารทะเล กลุ่มอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ประมง มีการจ้างงานแบบไม่เป็นทางการอยู่มาก เช่น การใช้สัญญาปากเปล่า ไม่มีสัญญาจ้างงานเป็นลายลักษณ์อักษร การให้ทำงานไม่เป็นเวลา ไปจนถึง 'การจ้างทำของ' ซึ่งนายจ้างจ่ายตามน้ำหนักหรือปริมาณที่แรงงานผลิตหรือแปรรูป หนึ่งในข้อค้นพบสำคัญ

ของวิจัยชิ้นนี้คือช่องว่างทางรายได้ระหว่างแรงงานผู้ชายกับแรงงานผู้หญิง โดยจากผลสำรวจพบว่าแรงงานผู้หญิง ในอุตสาหกรรมอาหารทะเลไทยมีรายได้น้อยกว่าผู้ชายประมาณ 3,000 บาทต่อเดือน หรือราว 30% และเมื่อแยกตามกลุ่มแรงงาน (ยกเว้นกลุ่มประมงที่เป็นผู้ชายทั้งหมด) พบว่ากลุ่มประมงต่อเนื่อง ซึ่งมีการจ้างงานแบบไม่เป็นทางการมากที่สุด แรงงานผู้หญิงมีรายได้น้อยกว่าผู้ชายถึง 41% ส่วนช่องว่างรายได้ของแรงงานโรงงานแปรรูปอาหารทะเลอยู่ที่ 13%

นอกจากนี้ รายงานวิจัยฉบับนี้ยังพบว่าแรงงานผู้หญิงจำนวนมากเข้าถึงไม่ถึงสิทธิลาคลอด และสวัสดิการที่เกี่ยวข้องกับการดูแลลูกด้วย และจากวิกฤตโควิด-19 ก็ซ้ำเติมแรงงานร้านอาหารทะเล โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร ที่มีแรงงานจำนวนมากติดเชื้อหลายครั้ง เนื่องจากสภาพความเป็นอยู่ และสภาพแวดล้อมในการทำงานไม่เอื้ออำนวยให้เว้นระยะห่างระหว่างกันได้ และที่สำคัญสถานการณ์โควิด ไม่ได้กระทบแค่ตัวแรงงานเอง แต่ยังรวมถึงครอบครัวของแรงงานด้วย

จากข้อมูลทั้งหมด ภาคีเครือข่ายจึงได้เสนอแนะแนวทางต่อทั้งภาครัฐและเอกชน ในอุตสาหกรรมอาหารทะเลไทย โดยขอเรียกร้องสำคัญคือภาครัฐควรเปลี่ยนค่าแรงขั้นต่ำจากรายวันเป็นรายเดือน เพื่อเป็นขั้นแรกของการสร้างหลักประกันเบื้องต้นให้แรงงานทุกคน ไม่ใช่แค่แรงงานอาหารทะเล เพื่อให้สามารถรองรับความเสี่ยงในภาวะวิกฤตได้มากขึ้น ก่อนจะพัฒนาไปสู่การพิจารณา 'ค่าจ้างเพื่อชีวิต' (Living Wage) ให้แรงงานมีรายได้ในการใช้ชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างแท้จริงในอนาคต สำหรับภาคเอกชนที่เป็นนายจ้าง ทางภาคีเครือข่ายมองว่าภาคเอกชนมีศักยภาพที่จะเร่งปรับปรุงการดำเนินธุรกิจ เพื่อให้แรงงานทุกคนได้รับค่าจ้างอย่างน้อยที่สุดไม่น้อยไปกว่าค่าแรงขั้นต่ำคิดเป็นรายเดือน มีสัญญาจ้างงานที่แจ่มแจ้งของการทำงานเป็นลายลักษณ์อักษร ตลอดจนให้สิทธิคลอดบุตรและการช่วยเหลือต่าง ๆ ที่เหมาะสมแก่แรงงานผู้หญิง

ดังนั้น ทั้งภาครัฐและเอกชนต้องให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาเหล่านี้ เพราะปัจจุบันผู้บริโภคและผู้นำเข้าอาหารทะเลในต่างประเทศต่างก็ให้ความสำคัญกับสิทธิแรงงานในประเทศต้นทางมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งหากอุตสาหกรรมไทยไม่สามารถทำตามมาตรฐานเหล่านี้ได้ ข้อจำกัดทางการค้าก็จะมีมากขึ้นในอนาคต

ที่มา : <http://hrdfoundation.org/?p=2609>

<https://thestandard.co/thai-seafood-labor-research/>